

Gemeente van Christus,

Eensgezindheid als ideaal (inleiding)

Na twee jaar teruggeworpen te zijn op ons eigen terrein, komen we dicht en dichterbij het moment waarin alles weer in beweging komt. Waarin het weer kan losbarsten (!): ons leven samen. Met vrienden, vereniging, clubs, als gemeenschap.

Hoe zal dat zijn?

Ik sta hier een beetje weemoedig. We zijn met 30 mensen vandaag. Dat maakt me blij. En tegelijk denk ik terug aan de tijd dat we met 60 waren. En de hoogtijdagen met meer dan 100. En de oudere generatie zal nog weten hoe het was met wel 200...

De herinnering aan vroeger, toen we met z'n allen samen waren, toen je kon opgaan in de gemeenschap, je kon laten meenemen in sfeer van een groep mensen samen; vol energie, vol daadkracht... Er was een tijd dat we ons zonder twee keer denken één voelden, dat we elkaars taal spraken.

Ooit... heel lang geleden... zo begint het verhaal over de stad en toren van Babel. Ook daarin klinkt die weemoed naar vroeger, toen er nog eensgezindheid was.

Is het er ooit geweest? Spraken mensen op aarde ooit allemaal dezelfde taal?

Natuurlijk niet. We weten toch niet anders dan dat er ook mensen zijn die niet onze taal spreken, die we niet echt begrijpen.

Juist daarom is dat verlangen er ook. Juist om al het onbegrip tussen ons en onze naasten - onze vrienden; onze familie; onze dorpsgenoten - Terwijl er ooit eensgezindheid was. Dat is tenminste wat je de oer-toestand kunt noemen; de ware bedoeling van samenleven en samen kerk zijn: dat we elkaar verstaan.

Maar Genesis 11 eindigt ermee dat God met opzet spraakverwarring brengt. Is dat niet wreed?! Dat was mijn eerste gedachte. Of is het toch ergens goed voor dat we niet eensgezind zijn? Dat bracht mij in verwarring 😊 Het is verwarrend, dat in Handelingen tijdens het Pinksterfeest de heilige Geest ervoor zorgt dat ieder elkaar verstaat en hier in het eerste bijbelboek zorgt God er juist voor dat mensen elkaar niet meer verstaan.

1. De stad met de toren tot aan de hemel

Om maar bij het begin te beginnen, het verhaal begint bij de mensen en hun verlangen naar de tijd dat ieder dezelfde taal sprak.

Op een dag besluiten de mensen hun krachten te bundelen.

De mensen waar het over gaat, waren nomaden: na de grote zondvloed die Noach had overleefd, waren zijn kinderen uiteen gegaan. Ze trokken in groepen, zwervend over de aarde.

Dan besluiten ze dus hun krachten te bundelen en ze bouwen een stad met een toren.

In mijn herinnering was er in dit bekende verhaal uit Genesis alleen een toren van Babel. Maar er wordt dus een stad met een toren gebouwd. Zoals in de cultuur van die omgeving – dat is waar nu Irak ligt, er steden waren waarvan je in de verte de tempeltoren kon zien. Die toren is dus wel gezichtsbepalend. Die zie je al vanuit de verte liggen. Maar die stad zegt alles over de redenen waarom de mensen hun bouwproject starten.

Er worden drie redenen verteld:

(1) Ze willen niet verspreid raken over de aarde, maar binnen de muren van de stad, in hun nieuwe vesting blijven – dat is veilig, daar zijn ze beschermd.

(2) Ook willen ze beroemd worden; ze willen ‘naam voor zichzelf maken’. Niet langer het volk, getekend door de overstroming en de grilligheid van het leven als nomaden, maar beroemd in de omgeving zoals de andere beroemde steden en rijken en de grote Babylonische bouwwerken die herinnerd worden door het nageslacht.

En de mensen gaan voortvarend te werk. Met de nieuwste bouwtechnieken beginnen ze aan hun immense project. En dat is een gezamenlijke onderneming. Dat kan niet anders, want samen zijn mensen tot grootse dingen in staat. – dat doet me een beetje denken aan die slogan die je een tijdje geleden wel in het dorp hoorde: ‘waar een klein dorp als Zoeterwoude groot in kan zijn’, dat is dan in het klein. In het groot zijn er nog zoveel meer gigantische projecten van vooruitgang te herinneren; zoals de ruimtevaart, de bouw van kathedralen. Dat kan alleen als mensen zich inzetten voor 1 gezamenlijk doel.

Dat is op zich nog niet verkeerd.

Maar wel als het ten koste gaat van de menselijkheid. Want, in omgeving van Babel in die tijd – dat is in de 8^e eeuw voor Christus, was er rondom zulke grote bouwprojecten vaak strijd en onderwerping. De koningen, de stedenbouwers wilden niet alleen maar een prettige plek om in te wonen, ze wilden meer: ze wilden hun rijk uitbreiden, ze wilden wereldheerschappij. De grootste steden werden gebouwd om andere volken te onderwerpen, en andere volken werden gedeporteerd naar de overheerser in de sterkste stad.

God ziet het project van Babel en hij ziet: ‘dit is nog maar het begin. Straks kunnen ze alles doen wat ze bedenken’. En ‘alles’ dat betekent enorme macht.

(3) De derde reden die het verhaal verteld waarom de mensen de stad willen bouwen – geeft ook het duidelijkste aan waarom zoveel macht de grenzen van het menselijke

overschrijdt: de mensen, zo wordt verteld, streven naar een stad met een toren 'waarvan de top tot in de hemel reikt'. Tot in het domein van God dus.

Het is wat in Genesis 3 als oerzonde van Adam en Eva wordt verteld: dat ze van de boom midden in de tuin willen eten om alles te weten en volledige kennis te hebben 'als God'. En het wordt in Genesis 11 als de oerzonde van de massa verteld: het massale project om tot in de hemel te reiken, verliest uit het oog dat er in mens-zijn altijd beperking ligt. Dat we geen goden zijn, geen allesweters en geen alleskunnners.

Het is het risico als krachten gebundeld worden op 1 plek: dat mensen naar teveel macht grijpen en zichzelf groter willen maken dan ze zijn.

2. De bijbelse kritiek op de onderdrukkende eensgezindheid

Zijn de mensen eensgezind in dit streven? Ja, vertelt Genesis 11. Er is eenheid van taal. Maar het is een eensgezindheid waar geen zegen op rust.

Als we zo samenleven: en dat doen we – bv. wanneer alles 1 doel moet dienen waarvoor iedereen in de pas moet lopen; wanneer we wel samen werken, maar sommige mensen zich zo moeten voegen dat ze hun eigenheid verliezen(!); of wanneer meningen of gevoelens onderdrukt worden door de massa of door degene die het voor het zeggen heeft.

Hier spreekt de bijbel haar kritiek uit. Op de eensgezindheid die ten koste gaat van de vrijheid.

Dat past niet bij een stad met mensen van God.

3. Eenheid door elkaar met ruimte voor verschillen te leren verstaan

Daartegenover stelt de God van Israël: het is goed om verspreid te zijn, verschillende talen te spreken.

Hier spreekt de bijbel voor diversiteit, voor verschillen en voor de verspreiding van macht.

Hier komt Abram in beeld, die door God wordt geroepen om op weg te gaan naar een nieuw land. Een land waarop Gods zegen rust. Daarmee begint de levensweg van het volk, de gemeenschap mensen die zich door God willen laten leiden. En die zich niet uit angst voor het onbekende terugtrekken in hun eigen vesting. Maar leven in het vertrouwen dat mensen in vrede kunnen samenleven ook al zijn ze heel verschillend.

Hier verschijnt in de bijbel Jezus, die ook niet op 1 plek bleef, ook niet koos voor een verblijfplaats in het religieuze centrum van de macht van de hoofdstad. Maar die rondtrok in Galilea, in het noorden van Palestina. En daar ontmoette wie maar op zijn pad kwam, in het vertrouwen dat Gods liefde ieder mens wil verstaan. Die daaraan zelfs vasthield toen bleek dat het onbegrip van anderen hem zijn leven zou kosten.

Na de dood van Jezus komen gelovige mensen samen vanuit alle windstreken van de wereld. Zij spreken niet elkaars taal. Maar komen samen rondom om het religieuze feest van Pinksteren.

In dat samen-zijn ontvlamt er iets: komt het vuur van de Geest van God in de gelovigen. Dat vuur komt op allemaal verschillende mensen neer, op ieder persoonlijk én het brengt gemeenschap. Allebei.

Het is niet alsof er opeens weer 1 taal is. Het wonder van de heilige Geest is, dat ieder elkaar toch verstaat, ook al spreken ze een andere taal.

PROEFJE MET DE KAARS

Als de ruimte voor verschil er niet mag zijn, dan dooft het vuur. Dat laat dat bekende proefje van de kaars zien. Ik ga die hier in de kerk nog een keer uitbeelden. Ik heb een kaars...vuur dat brandt...als ik er een stolp omheen zet; zeg, het zijn muren van een stad als Babel, de stad die misschien wel veiligheid biedt, en waarin eenheid is met anderen, maar je bent niet vrij, je staat niet in een open verbinding met de rest van de wereld.

Dan wordt de zuurstof om te leven, langzaam minder.... tot het vuur in je uitdooft. EINDE PROEFJE

In ons leven is er altijd het risico dat we ons laten verstikken in de eenheid, omdat we niet de ruimte nemen of hebben om te ademen en onszelf te zijn. Of dat wij anderen verstikken omdat we de vrede willen stichten door anderen 1 doel, 1 norm of 1 overtuiging op te leggen.

Maar, er is niet maar 1 goede norm, niet maar 1 manier om kerk te zijn, niet maar 1 manier om te geloven.

Waar we de verbindingen tussen ons open houden, er geen stolp omheen zetten, daar kan de Heilige Geest haar werk doen en leren we elkaar verstaan.

Want de Geest van God wil in ons een vuur laten ontvlammen, in ieder van ons persoonlijk om met elkaar gemeenschap te kunnen zijn.

Slot

Na twee jaren teruggeworpen te zijn op ons eigen terrein. Als straks ons gemeentewerk weer losbarst en we weer samen zijn en doen, betekent dat een nieuw begin. Een nieuwe dag

om elkaar opnieuw te leren verstaan

in de gemeente van Christus en daarbuiten

Overal waar de Geest ons leidt.

Amen.